

Vg
1645^a

6

Q. N. 216. 5.

V. g.
1645^a

COMMONEFACTIO
ECCLESIÆ WITTEBERGENSIS AD
ALIAS, QUÆ ORDINATIONEM
MINISTRORVM
WITTEBERGÆ QUÆ
RVNT.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

WITTEBERGÆ
EXCVDEBAT IOHANNES
SCHVVERTEL.

ANNO M. D. LXXI.

100

100

COMMUNICATIO

COLLEGIUM

THEOLOGICUM

UNIVERSITATIS

WITTEBERGENSIS

1711

UNIVERSITÄT

WITTEBERG

1711

EXCERPTUM

SCHNITZER

1711

COMMONEFAC TIO ECCLESIAE

VVITEBERGENSIS AD

ALIAS, QVAE ORDINA-

tionem ministrorum Vuiteberge

querunt.

VE Madmodum omnia Imperia nouissimis his temporibus fiunt languidiora & maiores passim in genere humano existunt omnium ordinum confusiones, crescente indies viciosa morum licentia, cum contemptu legum ac Magistratus: Ita videmus nec sine dolore experimur, id ipsum quoque in Ecclesijs & Scholis magno conatu, & irrequieto studio agere & moliri Satanam, vt vasta & infesta p̄ys reddat omnia, dum non contentus externa hostium Tyrannide & persecutione, qua velut admoto ariete, ad expugnandam & euertendam veritatem, foris vtitur, intestina insuper dissidia & omnis generis scandala cum doctorum, tum auditorum excitat, quibus tanquam domesticis cuniculis suffoditur & conuellitur disciplina Ecclesiastica, ac horribiliter deformatur Euangelij ministerium non sine purioris doctrinae & plurimarum animarum periculo.

A 2

Ne

Ne enim singillatim nunc persequamur omnia omnium
ordinum vicia, ut suo quisque loco certatim omnes & sin-
guli peccatis quotidianis augeamus & cumulemus
iram & poenas diuinas: Negari sanè non potest, sed
fateri necesse est, & deplorant id ex animo piæ men-
tes, securitatem istam mundi & profanum verbi con-
temptum, ad quem per se procliuus & prona fertur hæc
delira & cæca senescentis ætas mundi, multis insu-
per in locis etiam confirmari, & tantum non prouoca-
ri ignauia, inscitia, leuitate & turpitudine eorum, qui,
cum ex officio in Ecclesia alios ad studium pietatis &
morum honestatem informare & adducere deberent
docendo, arguendo, exhortando, & proprijs virtu-
tum exemplis, ipsi vel doctrinam nondum rectè didice-
rint nec intelligant, atque ideo frigidius eam curent &
tractent, vel etiamsi rectè doceant, tamen expertes ti-
moris Dei omnisque pietatis, vitam agant indignam ho-
mine, nedum Christiano aut Christi ministro, ac si
quid doctrina ædificarint in domo Domini, morum
id turpitudine omne iterum destruant ac euertant, ut
sanè profanitatis istius horrendæ, quæ supra modum
quotidie inualescit, de qua tot piorum gemitus & que-
relæ passim audiuntur, causa præter alias, hæc quoque
non sit postrema, quòd multis in locis ministerio Eccle-
siastico non præficiuntur personæ satis aptæ & geren-
do tanto muneri idoneæ.

Quæ

Quæ sanè culpa magna ex parte sæpe oritur ab illis, qui, cum ex officio vel iure patronatus potestatem vocandi & confirmandi ministros habeant, quæ ad solius Dei gloriam, & Ecclesiæ ædificationem conferenda erat, ea ad propria emolumenta, ad affectus priuatos, & ad vitæ liberioris securitatē, indignè abutuntur, expetentes nimirum tales ministros, de quorum ruditate vel leuitate silentium & impunitatē sceleribus suis polliceri possint. Quod etsi potissimum deprehendunt, & magno suo malo tandem experiuntur infelices auditores, quorum saluti malè adeo hac ratione cōsultitur: Tamen verè ita fieri deprehendunt præ alijs maximè etiam illi, quibus eiusmodi personæ, antequam ad ministerium confirmentur, examinandæ, & ritu Apostolico cum impositione manuum sacris initiandæ commendantur.

Equidem eius rei & nos aliquot hætenus vidimus exempla, in ijs, qui ad petendam ab Ecclesia nostra ordinationem peregrè huc aduenire solent, quorum multi ita rudes, & doctrinæ, quam se tradituros alijs profitentur, sunt ignari, vt mirum sit tantam in homines cadere impudentiam & temeritatem posse, vt adoriri rem tantam, & ad tam arduum munus offerre operam suam ausint, cum nihil vnquam studij in cognoscenda doctrina cœlesti posuerint, nec prima quidem & puerilia rudimenta Catechismi didicerint, sed ex mera desperatione, siquidem absumto iam patrimo-

nio non habeant, quo se suosq; alant & sustentent, tandem ad ministerium, non aliter quam ad ordines suos desperati olim Monachi, animum applicent. Nonnulli etiam, ut ex fide dignorum relatione cognoscimus, non dubitant, modo sperata conditione potiantur, de ordinarijs templorum redditibus & salario annuo aliquid remittere, quin & à Domino feudi, penes quē est officij collatio, additis insuper muneribus, precio precibusq; Parochiam redimere & emendicare, ita ut hac ratione saepe homines illiterati recipiantur & in electione praeferantur alijs eruditis et ad docēdum idoneis, vel privati commodi causa, vel spe securitatis & impunitatis, quam eleuata & contempta ministrorum autoritate facile deinceps auditores acquirunt.

Hi & similes ministerij abusus, cum nobis officij nostri rationem & cōmune Ecclesiae periculum perpendentibus haecenus necessitatē imposuerint, non paucos, qui longum & difficile huc iter fecerant, auditos in examine, ab ordinatione remouendi, & tales remittēdi ad suos quales accesserant, quod salua conscientia, gloria Dei, autoritate ministerij & salute animarum admittere eos ad tantum munus nec possemus nec deberemus: Iustis & grauibus moti rationibus publicē proponere breuem hanc commonefactionem volumus Ecclesijs, quae initiationem & confirmationem ministrorum suorum à nobis haecenus quaesuerunt & in posterum quærere volent, cum ad declaranda studia & debitam animorum promptitudinem omnibus pijs, vbi-
cung;

cunq̄ illi terrarum degant, qui eadem nobis confessi-
one coniuncti ordinem in Ecclesia amant, & suæ suo-
rumq̄ saluti rectè consultum volunt, tum ad auerten-
das vltiores confusiones, scandala et infinita incōmo-
da ac pericula, quæ in hoc genere imposteriorum quoq̄ lon-
gè metuenda erant grauiora & totis cœtibus, & sin-
gulis eorum membris, non auditoribus solùm, sed &
ministris, qui alioqui cum sumtuū dispendio pro benedi-
ctione reportant ignominiam: ne quis ignorantiam eo-
rum, quæ constituta & rata in ordinatione nostra ob-
seruari imposteriorum volumus, iure prætere possit.
Proinde hortamur, & rogamus omnes Ecclesias, im-
primis verò magistratus, cuiuscunq̄ illi sint loci aut or-
dinis, qui habent ius vocandi ministros, quos testimoni-
um ordinationis nostræ petere volunt, vt attenda &
accurata circumsp̄ctione in constituendo ministerio v-
tantur, idq̄ cōmendent pijs, honestis et doctis viris, qui
vel in Academijs vel alijs Academiarum iudicio rectè
constitutis Scholis operam dederunt literis, & iam an-
tea docuerunt alios & eruditionis ac vitæ ante gestæ
honorificū habent, quod proponant, testimonium, con-
trà probè sibi & Ecclesijs suis caueant, ne rudes, indo-
ctos, temerarios ac impudentes accersant fucos, qui præ-
ter victum, ocium & emolumenta sua nihil aliud in
ministerio quærunt, nec legitimè vocati malis artibus
clam obrepere templis studēt: Aut si omnino haberi de-
lectus & optio nō potest in ijs locis, qui longius ab A-
cade

cademijs absunt, vt eos, qui ministerium ambiunt, prius inspectori aut pastori loci illius domi examinandos sistant, et si ita opus sit, aliquandiu in Catechesi & fundamento religionis erudiendos ac informandos tradant, ne ruditate sua necessitatem nobis imponant ipsos ex officio ab ordinatione excludendi, sed admissi meliore conscientia, & spe felicioris successus vocationem legitimè aggrediantur.

Etsi enim ea apud nos est constitutio, vt publico examini præmittatur priuata exploratio & institutio eorum, qui nondum rectè sunt instituti, tamè quantum illud sit, quod profici hac institutione possit, apud eos, qui non attulerint secum mediocria doctrinæ principia, nemo non videt. Quicumq; itaq; ordinationem nostram est suscepturus, ab eo ante omnia requirimus liquidum testimonium confirmatum Sigillo Ecclesie aut magistratus loci illius, cui iam cōdixit operam, quo certam & legitimam nobis vocationem demonstrare ac testatā facere possit. Huic simul adiungi volumus literas Pastoris, aut Præceptoris sui, aut alterius viri docti, qui etiam de profectu & moribus Ordinandi, in quo vitæ genere versatus antea fuerit, qualè ab ineunte ætate sese gesserit, verum perhibere nobis testimonium possit. Alioqui cur sine certa & quidem præsentis vocatione, ad nudam spem & factam promissionem futuræ vocationis, qualem nonnulli prætendunt, aut ad quascunq; commendationes vnius atq; alterius
privati

privati, & quidem ignoti hominis, nemini imponere manus possimus aut velimus, multæ sanè graues sunt causæ, quæ & abusum & quandoq; dolos in hoc genere nos metuere ac declinare iubent. Nihil verò quæri in hac re aut intendi à nobis aliud nisi gloriam Dei, propagationem veræ & incorruptæ religionis, ac conservationem honestæ disciplinae, ad auertenda omnis generis scandala & pericula Ecclesie, omnes pij intelligunt, cum multæ, & hæc quidem graues causæ, tam nos, quibus commissa est Ordinatio, quàm Ecclesias, & quidem ministros, qui eam expetunt, ad accuratam & strictam Constitutionis huius observationem adigant & impellant.

Seuerum certè mandatum est illud Pauli in I. Epistola ad Timoth. cap. 5. cùm ait: Manum citò ne cui imposueris, neq; communicaueris alienis peccatis, vnde apparet, ne illis quidem temporibus in primitiua Ecclesia facilè quoscunq; ad ministerium admissos, quorum & integritas in doctrina, & vitæ inculpata innocentia non prius exploratè cognita ac perspecta fuerit. Estq; magni momenti ratio, quam mandato Dei addit Paulus, Neq; communicaueris alienis peccatis, qua ostendit, omnia incommoda, scandala et pericula, quæ ex commissione aut omissione eiusmodi ministrorum in Ecclesiam Christi redundent, bona ex parte imputari etiam illis, qui sine necessaria & sufficienti exploratione talibus ministerium aperuerint. Omnium

B ope

operum, quæ in terra præstari ab homine possunt, summum et difficilimum est docendi in Ecclesia munus, quod filius Dei ab initio locutus cum Patribus, atq; inde quoq; dictus λόγος, non solum ante incarnationem administravit, sanctificavit, & voce Prophetarum subinde in populo suo redintegrait, sed deinceps quoq; in carne reuelata voluntate æterni Patris ipse gessit, idemq; Apostolis & eorum discipulis ac posteris commisit, iussis in suo nomine prædicare pœnitentiam & remissionem peccatorum, atq; ita voce Euangelij incorrupta, & legitimo vsu Sacramentorum colligere Deo ex genere humano dilectam Ecclesiam, à qua rectè agnoscat, & in omni æternitate celebretur. Hoc solo vsu medio filius Dei regnat inter suos hostes, destruens opera Diaboli, mundi & carnis, arguendo, consolando, exhortando, dans Spiritum S. quo efficax est in cordibus credentium, & multos regenerat ad vitam æternam. Quin hanc ipsam ob causam conseruat Deus Politias & Oeconomias, donans pacem, victum & alia vitæ necessaria, vt sanctificato nomine ipsius, incorrupta Euangelij prædicatione, & honestis disciplina ac virtutum officijs aliqua ipsi grata in societate generis humani fiant. Quippe quod adhuc durat & consistit hic rerum in natura ordo, nec propter hominum scelera dudum redacta in nihilum sunt omnia, soli ministerio acceptum referamus necesse est, quo adhuc quotidie auctiorem reddere, & longius extendere su-

ant

am in genere humano vult Ecclesiam Deus, vocans
ad conuersionem impios, ac spaciū pœnitentiæ conce-
dens omnibus, ne quicquam, quod iustæ suæ damnatio-
ni prætendant, contemptores verbi habeant. Verè itaq;
sunt Doctores in Ecclesia diuinitus constituti custo-
des, Oeconomi & Dispensatores mysteriorum & sum-
morum beneficiorum Dei, qualia sunt Verbum, Abso-
lutio, & Sacramenta, quibus medijs confertur & ap-
plicatur peccatori vera Dei agnitio, remissio peccato-
rum, iusticia & vita æterna. Commendat itaq; mini-
stro verbi Deus thesaurum, quem in terris habet sum-
mum & maximum, nempe hereditatem dilecti filij,
quã precioso sanguine suo ille redemptã sibi acquisiuit.
Vtinam omnes, qui in hoc constituti sunt vitæ genere,
animo secum expenderent, quid & quantum illud sit,
quòd vni ministro tanquàm pastori totius gregis tot
hominum animæ traduntur, & tanquàm preciosum
depositum annumeratæ committuntur, vt eas pascat
salutari verbo Dei, oret pro ijs, ac diligenter caueat,
ne vel vnã ex ijs, sua ignauia, incuria, malo exem-
plo, aut quacunq; culpa alia neglexisse, aut temerè
prostituisse, iure dici aut videri possit, siquidem in no-
uissimo die ab ipsius manibus reposcere Deus singulas,
et rationem administrati muneris requirere velit, quã
quisq; gloriæ Dei & salutis Ecclesiæ curam gesserit.
Ezechielis 3. Proinde ad legitimam muneris tanti
procuracionem, omnes, qui cum fructu accessuri ali-

quando sunt ad ministerium, omnem operam, studium
ac diligentiam à primis annis huc conferant necesse
est, ut summam doctrinae Christianae crebra lectione et
pia meditatione verbi rectè percipiant, eamq; in cogi-
tatione & sensu publicarum & priuatarum calamita-
tum, in quotidiana inuocatione, in exercitijs pœniten-
tiae, omnibusq; studijs & laboribus totius vocationis
& vitae, ad vsum transferre discant, atq; ita non so-
lum doctrina, sed & viuus virtutum exemplis audito-
ribus suis ad assequendum summum hominis finem,
nempe gloriam Dei, & suam ipsorum salutem prælu-
cere studeant. Quòd si vnquam difficilis & periculosa
fuit ministerij conditio, si pietate, eruditione, pruden-
tia & accurato studio ministris opus: iam verò his
postremis mundi temporibus munus Ecclesiasticum
maioribus difficultatibus & periculis est obnoxium,
& maiorem curam & circumspèctionem requirit, si
mediocriter saltem illud constitutum et administratum
velimus, siquidem Diabolus non aperta tantum vi &
persecutione ad opprimendam & delendam doctrinae
lucem apud externos hostes vtatur, sed in ipso etiam
corpore Ecclesiae novos subinde errores, dissidia &
scandala, quin & tetras ac horrendas blasphemias
contra personam & beneficia filij Dei velut ab Orco
reuocatas specioso prætextu veritatis venditet, &
prophanis mentibus insinuet: in genere verò contem-
tus verbi & ministrorum, securitas, contumacia &
atro-

atrocissima peccata & scelera apud omnes omnium or-
dinum status inualescant & in immensum augeantur
indies. Hic verò ministri se custodes & pastores toti
præfectos gregi meminerint, ut & se et suos auditores
probè contra errores & corruptelas præmuniant, &
perspicuam & simplicem explicatæ doctrinæ verita-
tem firmo assensu constanter amplectantur & tuean-
tur, publica scandala & flagitia enormia iusta seueri-
tate, & ardenti studio, quantum in hac disciplinæ la-
xatione obtineri potest, reprimant, instantes opportu-
nè & importunè arguendo, obsecrando, increpando in
omni patientia & doctrina, seq̄ ipsos exemplum pie-
tatis & bonorum operum gregi suo statuunt, in doctri-
na, & moribus irreprehensibiles, assidui & ardentes
in inuocatione, ad auertendam seu mitigandam iustis-
simam Dei iram, & impendentes cum publicas tum
priuatas Ecclesiæ calamitates. Hæc fieri non possunt
ab impijs, illiteratis, leuibus & temerarijs hominibus,
qui nulli vnquam doctrinæ vacarunt, qui sola compul-
si inedia & rerum omnium desperatione ministri po-
tius quàm quiduis aliud esse aut dici malunt, tantum
ocij, ignauie & voluptatum, quibus assueti omnem
prius insumserunt substantiam, asylum & receptum
querentes in ministerio: sed sicut illotis primum ma-
nibus & pedibus, nec muneris tanti dignitatem &
difficultatem, nec virium suarum imbecillitatem præ-
meditati, irruerunt in domum Domini: ita deinceps

B 3. quoq̄

quoque omni destituuntur benedictione huiusmodi merce-
narij, quorum occasione tantum ianua aperitur lupi
ad inuadendum ouile Christi, qui agitati quouis vento
doctrinae religionem cum fortuna mutant, parati in
suo theatro aliorum exemplo recipere, repudiare &
damnare quiduis, aut alioqui certe flagitiosam et infamem
vitam degunt ebriosi, vinolenti, auari, percussores,
impuri, litigiosi, adulteri, lusores, laxantes frena om-
nibus cupiditatibus, quibus doctrinam caelestem im-
pie nefarieque deformant et in contemptum vulgi addu-
cunt. Quod ipsum & aduersarijs occasionem & ma-
teriam praebet atrocioribus conuicijs insectandi veram
religionem, & dum vicia personarum ipsi imputant
doctrinae, plausibili specie multorum animos a confes-
sione nostrarum Ecclesiarum auertendi. Nec dici po-
test, quantum malorum ex huiusmodi principijs male
coepti ministerij in Ecclesia existat. Singuli itaque
priusquam Ecclesiae operam suam offerant aut condi-
cant, & ordinationis testimonium petant, rationem
ante omnia coram Deo propriae habeant conscientiae,
& accuratè semetipsos probent & explorent, num se-
riò etiam & ex animo praestare cogitent promissiones,
quas non stipulata tantum manu loco iuramenti in ex-
amine, sed & usu Sacramenti corporis & sanguinis
Christi ante aram confirmant, quòd nempe fidem illam,
quam Paulus in ministro requirit, sanctè inuolateque
praestare velint, videlicet assiduitatem in audienda, le-
genda

genda, meditanda, cognoscenda, & ad Usus transfe-
renda doctrina cœlesti continuare, eruditionem augere
quotidie, opera ministerij prompto & alacri animo cum
debita sedulitate expedire, ea tantum agere, quæ sint
necessaria, mandata & propria vocationis, constan-
ter in professione et cōfessione agnitæ veritatis perse-
uerare vsq; ad finem, seposita omnis spe lucri aut peri-
culi metu, nemini præbere materiam scandali, deniq;
omnia consilia, cogitationes & actiones instituire &
dirigere ad honorem Dei, ad ædificationem Ecclesiæ,
suamq; ipsius & auditorum salutem. Quòd nisi quis
mediocria initia agnitionis Dei & voluntatis eius in
verbo reuelatæ secum huc afferat, cum serio & con-
stanti proposito præstandi tam sanctam et religiosam
stipulationem, is risu & ludibrio Deum ipsum eiusq;
verbum afficit in suam & multorum perniciem in hac
& in æterna vita. Pari ratione et Magistratui hæc
potissimum cura incumbit, vt attendat, quibus curam
animarum credat, ne priuati affectus et commoda
preferantur publicæ vtilitati Ecclesiæ, ne habita ra-
tione vnus tota negligatur cōmunio, cuius culpam de-
inceps luere cogatur posteritas. Verè enim hoc est ca-
put rei & præcipuus scopus, ad quem ex mandato
Dei contendere, et summa ope eniti Magistratus pius
debet, modò benedictione Dei et prosperis successibus
in reliquo gubernationis curriculo vti et frui salutari-
ter velit. Nos equidem ratione officij et conscientie
obediens
nostræ

nostræ, ac mandati Paulini, nec volumus nec debeamus alienorum nos peccatorum facere participes, aut literis nostris, quibus confirmatur ordinatio, falsum perhibere testimonium de quoquam, qui non mediocriter præstaturus videatur, quæ in ministro requiruntur: tantum abest ut aliorum securitatem & negligentiam in discendo, quam indies apud iuventutem maiorem fieri videmus, eiusmodi exemplis confirmaturi simus aut aduersarijs nostris, alijsq; verbi diuini contemtoribus insectandi & contemnendi ministerij præbituri materiam. Quia verò multi apud nos ad excusandam ruditatem suam hoc prætextu uti solent: fieri non posse, ut omnes, maximè qui in pagis simplici plebeculæ sint præfuturi, in Academia versati sint, et artium ac linguæ latinæ cognitione instructi: concedimus id sanè, nec ita sumus rigidi aut seueri censores, ut pro circumstantiarum loci, temporis et personarum conditione non aliquando debita et probabili moderatione uti possimus erga illos, qui honestam voluntatem & bonum propositum secum afferant, studio et diligentia compensandi imposterum, quæ ipsis initio desint: at nihilominus in singulis ad minimum requirimus Catechismum Reuerendi Domini D. M. Lutheri, et fundamentum religionis orthodoxæ, quam profiteri et proponere volunt alijs, cuius Epitome quoq; in Examine ordinandorum Domini Præceptoris Philippi pro captu incipientium vera ac perspicua
methodo

Methodo comprehensa traditur. Cumq; ex multorū re-
sponsis deprehendamus, quòd definitiones quidem la-
tina vel vernacula lingua exactè memoriæ mandatas
recitare possint (quod per se probatur omnino, quòd ne-
cessariū sit et vtile illico assuescere vsitatis ac receptis
phrasibus & linguæ matris Ecclesiæ) sed interrogati
amplius de rebus ipsis ad vltiora quæsita nihil omni-
no respondere possint, quo produnt tantū nuda se
tenere verba sine omni sensu & intellectu rerum:
seriò hortamur singulos, vt verbis, quæ memoriæ man-
dant, diligenter animum intendant, & sensum eorum
studiosè secum perpēdant, seq; assuefaciant eandem sen-
tentiam alijs etiam verbis depromere & explicare, vt
aliquo modo fieri iudicium possit de rebus intellectis,
quòd non verba in labijs nata more Psittaci, sed men-
te etiam tinēta proferant. Quàm verò hoc difficile sit
ijs, qui non didicerunt in Academijs explicationem
articulorum fidei, aut prima certè rudimenta &
præcipua capita doctrinæ in alijs scholis rectè
constitutis aliquo modo perceperunt, ipsa docet experi-
entia. Proinde simul rogamus & hortamur propter
gloriam Dei, communem Ecclesiæ, & priuatam sin-
gulorum salutem, imò propter miseram posteritatem
primum in genere omnes Magistratus, vt institutio-
nem teneræ ætatis sedulò sibi commendatam habeant,
dentque operam, vt passim in oppidis non tantū
Scholæ conseruentur & legitime constituantur, &

C ma

turè ijs liberi à parentibus adhibeantur, sed vt Pasto-
rum etiam & gubernatorum in Politia debita ac se-
uera accedat inspectio, constitutis ordinarijs examini-
bus alijsque medijs, vt quantum quoque tempore
à docentibus & discentibus proficiatur, certò constet.
Quæ commonefactio de constituendis & obseruandis
scholis cum in vniuersum omnibus, tum verò maxi-
mè ijs regionibus necessaria & profutura est, quæ lon-
giùs ab Academijs absunt, nec Germanicam linguam
in vsu habent. Cum enim multi ex illis locis ad peten-
dam ordinationem huc mittantur, qui nec in publicis
nec in triuialibus scholis Latinam linguam didicerint,
nec Germanicè respondere possint, plurimum sanè in
taliū exploratione desideramus. Etiam si enim iussi
respondere, ad linguam vernaculam confugiant, eaq;
ad confessionem intellectæ religionis sese referant, nos-
que per interpretes sæpe rei periculum faciamus: ta-
men re ipsa comperimus, tantundem ipsis in patria lin-
gua deesse facultatis explicandi veras sententias, quan-
tū vel in nostra vel Latina, Atq; ita multos magis pro-
pter cognitionem patriæ linguæ, q̄ propter doctrinam
ad ministerium vocari, alijsq; doctioribus in illis locis
præferri. Quod non sine insigni & notabili Ecclesia-
rum detrimento & sanioris doctrinæ periculo fieri
necesse est, præsertim si Sectarij aut falsi Doctores
eiusmodi Ecclesijs in vicinia immineant, vt istis sanè
Pastoribus facile obrepere in miserum ouile & irrepa-
rabile

rabile dare damnum desertis & incustoditis Christi
ouiculis lupus possit. Quandoquidem itaq; regionibus
istis nihil in ministerio prodesse possunt exteri homi-
nes, etiamsi mitti illuc viri docti interdum ex Acade-
mijs possent, siquidem vsum linguæ peregrinæ non ha-
bent: summa profectò & extrema eos necessitas mo-
net, adigit, et compellit, modò veram Dei & salutis co-
gnitionem apud se suosq; posteros conseruatam & pro-
pagatam velint, vt vel plures gentis suæ alumnos in
Academias ablegent, quos, cum opus est, ad vsum Ec-
clesiæ domum reuocent, aut in eam tandem curam in-
cumbant, vt scholas habeant apud se benè constitutas,
in quibus à primis annis iuuentus principia pietatis, ar-
tium et linguarum discat & percipiat, ac si qui omninò
sumtibus impediti continuare ea in Academijs neque-
ant, fundamenta saltem doctrinæ è Schola secum re-
portent adolescentes, quibus adiuti principijs deinceps
vel sine ductore progredi in scrutanda scriptura, et ra-
tionem fidei suæ reddere possint, consulturi hac ratione
& suis conscientijs & auditorum salutis, quam pericli-
tari multis modis & in æternum adduci discrimen ne-
cesse est, cum tantæ res tam negligenter aguntur. Ex
scholis certè primum fieri initium oportet, si quid gra-
tum Deo & salutare hominibus fieri in Ecclesia de-
bet, pueros discere oportet, quæ deinceps alios docturi
sunt adulti. Ac profectò prima ac principalis, quæ hanc
nobis iustam querelam & commonestonem extorserunt,

runt, & multa alia secum incommoda trahunt, causa
inde existit, quòd recta & necessaria iuventutis insti-
tutio passim nunc in scholis negligitur, nec ea cura,
studio, vigore & alacritate, qua debebat, à magistra-
tibus, parentibus & præceptoribus amplius vrgetur.
Proinde Magistratus in illis locis, vbi nondum bene
sunt constitutæ scholæ, primam hanc, quam modò di-
ximus, curam scholarum curæ & cordi sibi esse si-
nant, ad auertenda infinita incommoda, quæ earundem
parit contemptus & neglecta constitutio. Idq̃ persua-
sissimum sibi esse sināt, sumtus, quicumq̃ hoc fine impen-
dantur scholis & Ecclesiæ, non tantum non perijsse,
sed ingens compendium & subleuationem aliarum im-
pensarum esse, & cedere ad communem totius Reipu-
blicæ frugem & emolumentum: contrà verò debita
scholis & Ecclesijs negata subsidia aut ad alios pro-
fanos vsus translata, cum semel ad sacros destinata fue-
rint, verè pennas esse aquilinas, tacita arrodentes et ab-
sumentes carie et ærugine quasi, alia Reipub. bona. Ad
quam rem Superintendentes etiam et Pastores, qui hæc
impedimenta ministerij agnoscunt, & cum gemitu
aspiciunt, nec sine magno grauamine ferre coguntur,
sæpe etiam in literis, quibus commendant Ordinandos,
eadem ipsi deplorant, tristia ominantes de futuro Ec-
clesiæ apud posteros statu, nisi maturè auertatur in-
gruens barbaries, sedulò pro concione Magistratus su-
os hortabuntur, eisq̃ consilio & opera in tam pio ac
necessa

necessario conficiendo opere præstò erunt, & interpo-
sita apud docentes & discentes in scholis autoritate
& inspectione sua primi remedium ingrauescenti malo
afferre studebunt, præstaturi cultum Deo gratissimum
profuturum Ecclesie & toti posteritati. Nos nostro
loco omnibus, quicumq; in petenda ordinatione conditi-
ones huius nostræ Constitutionis præstabunt, allaturi
secum cum vocationis legitimæ testimonio certo medio-
crem rerum necessariarum cognitionem, studia nostra &
officia prompta ac parata deferimus. Quòd si quis sine
fide digno vocationis & vitæ testimonio, aut doctri-
na necessaria accesserit, & frustrato labore & sumtu
longinquæ peregrinationis, re infecta, verè inordinatus
re et titulo, qualis accessit, à nobis remittetur, nō nobis,
sed propriæ id temeritati, quam meritò luit, imputet &
asscribat. Proinde omnes, qui vel vocaturi ad mini-
sterium sunt alios, vel condicere operam Ecclesie vo-
lunt, denuò quanta possumus maxima sollicitudine, fi-
de & diligentia oramus, hortamur, obsecramus & ob-
testamur, vt probè pensitatis secum animo rationibus
suprà dictis, quanta videlicet sit ministerij dignitas,
necessitas & difficultas, quantum intersit gloriæ no-
minis diuini Ecclesie constitutio, quàm in ea versetur
communis Reipub. & priuata singulorum, hoc præser-
tim tristi & periculoso tempore, salus, quàm omnium
aliarum calamitatum in genere humano principium
sit ministerij contemptus & calamitas, suo quisq; loco

salutarem Ecclesie adificationem promouere pro vi-
rili studeat, Magistratus in vocandis ministris verbi
aliquem adhibeat delectum, ministri verò antequàm
vocationem sequantur aut ipsi ambient, in sese descen-
dant, & ingenij vires explorent, ne cæco & temera-
rio impetu rem tantam adoriantur, sed cum vera pie-
tate, humilitate, & fidelitate, quam requirit Paulus,
ad petendam ordinationem accedant. Ac certò sta-
tuant, quale quisq; facturus sit ministerij principium,
talem deinde habiturum totius vocationis successum
& euentum. Oramus autem toto pectore æternum
Dei filium Dominum nostrum Iesum Christum pri-
mum autorem ministerij ac supremum Doctorem &
Pastorem animarum, vt sibi in his regionibus voce
Euangelij perpetuam colligat & conseruet Ecclesiam,
ac animos docentium & discipulorum suo sancto Spiri-
tu ita doceat, regat & gubernet, vt doctrinæ & vitæ
integritate à nobis nomen ipsius sanctificetur,
Diaboli regnum destruat, & æternæ
animarum saluti consulatur.
Amen.

Δόξα τῷ Θεῷ.

ia
hi
m
za
ta
za
o
ia
o
n
n
i
r
e
o
a
p

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

2/3 1695 a EA

Faint, illegible text in the middle section of the page.

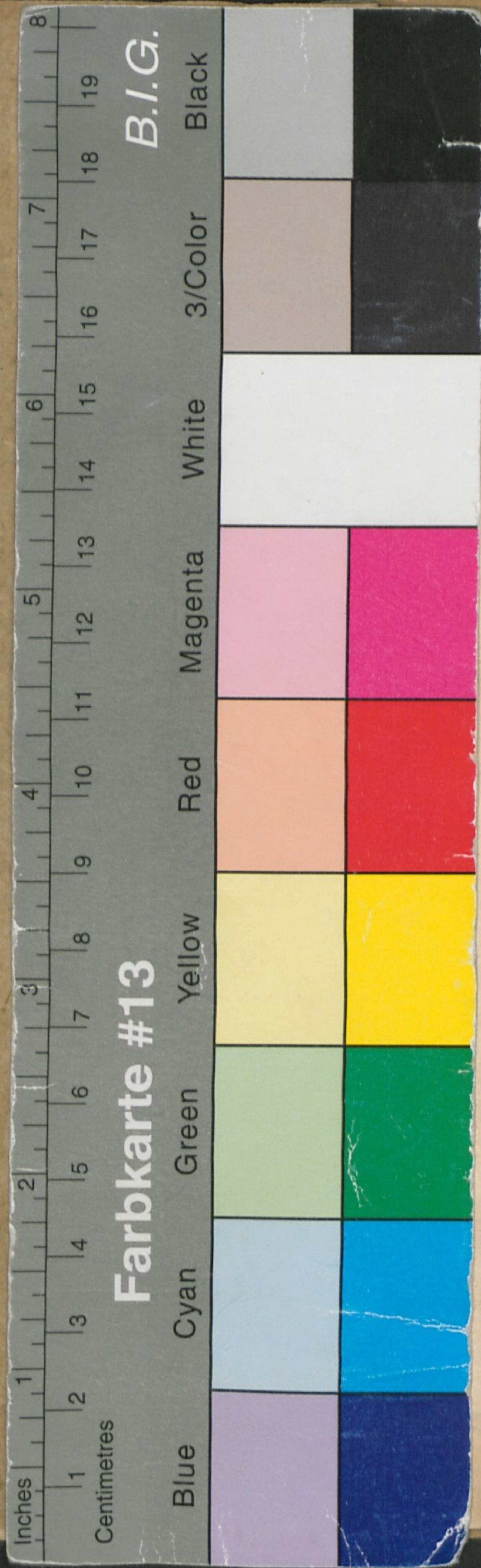
Faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Small blue handwritten mark or signature in the bottom right corner.

X 220 6006

216. 5.

Vg
1645a

COMMONEFACTIO
ECCLESIAE WITTEBERGENSIS AD
ALIAS, QUAE ORDINATIONEM
MINISTRORVM
WITTEBERGAE QUAE
RVNT.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

WITTEBERGAE
EXCVDEBAT IOHANNES
SCHVVERTEL.

ANNO M. D. LXXI.

